

Inhoud

Hoofdstuk 1	
Introductie tot de gerontologie	11
Christel Geerts	
1.1 Leeftijd is maar een getal	12
1.2 Wat zegt een benaming?	12
1.3 Gerontologie als wetenschap	14
1.3.1 Wat bestudeert de gerontologie?	14
1.3.2 Gerontologische theorieën	14
1.3.3 Centrale doelstellingen: 'healthy ageing', 'active ageing', 'successful ageing', en 'productive ageing'	15
1.4 Waar werken gerontologen?	18
Referenties	19
Hoofdstuk 2	
Groepsportret van de oudere volwassenen in onze samenleving	21
Christel Geerts & Wouter Grommen	
2.1 Inleiding: vier generaties	22
2.2 Demografische perspectieven	26
2.2.1 Absolute en relatieve vergrijzing	26
2.2.2 Levensverwachting	28
2.2.3 Nataliteit	29
2.2.4 Dubbele vergrijzing	30
2.2.5 Regionale en lokale verschillen	30

2.3	Een algemeen profiel van de oudere volwassenen in onze samenleving	31
2.3.1	Inleiding	31
2.3.2	Gezinsstructuur, burgerlijke stand en woonsituatie	31
2.3.3	Gezondheidssituatie en -gedrag	34
2.3.4	Sociaal netwerk en intimiteit	37
2.3.5	Socio-economische positionering, opleiding, digitalisering en werk	42
2.3.6	Tijdsbesteding en vrijwilligerswerk	45
2.4	Subprofielen binnen het algemeen profiel	49
2.4.1	Inleiding	49
2.4.2	De oudere zorgvrager	49
2.4.3	'The silver ones' & wifty's	51
2.4.4	Oudere volwassenen met een migratieachtergrond	53
2.4.5	Holebi-oudere volwassenen	55
	Referenties	57

Hoofdstuk 3

Het psychosociale proces van ouder worden 63

Charlotte Brys & Ellen Gorus

3.1	Leeftijd is relatief	64
3.1.1	De verschillende leeftijdsconcepten	64
3.1.2	Veranderingen begrijpen over tijd heen	66
3.1.3	Waarden en normen	68
3.1.4	Het deficitmodel versus het competentiemodel	68
3.1.5	Dé oudere bestaat niet	69
3.2	Belangrijkste psychosociale veranderingsprocessen met ouder worden	70
3.2.1	Psychologische veranderingen	70
3.2.2	Sociale veranderingen	77
3.3	Gelukkig en succesvol ouder worden	80
3.3.1	Psychosociale theorieën en modellen	81
3.3.2	Levensstijl	87
3.4	Mogelijke uitdagingen bij het ouder worden	89
3.4.1	Depressie	89
3.4.2	Levensmoeheid	91

Inhoud	7
3.4.3 Suïcide	95
3.4.4 Eenzaamheid	96
3.4.5 Dementie	97
3.4.6 Alcoholmisbruik	99
Referenties	101
Hoofdstuk 4	
Biomedische aspecten van veroudering	107
Tony Mets & Rose Njemini	
4.1 Inleiding	108
4.2 Enkele belangrijke aspecten van het biologisch verouderingsproces	109
4.3 Gevolgen van het verouderingsproces op lichaamsniveau	112
4.4 De meest voorkomende aandoeningen op oudere leeftijd	114
4.4.1 Cardiovasculaire aandoeningen	114
4.4.2 Osteoporose	116
4.4.3 Artrose	117
4.4.4 Sarcopenie	117
4.4.5 Diabetes mellitus type 2	118
4.4.6 De huid	118
4.4.7 Gynaecologische aspecten	120
4.4.8 Urologische aspecten	120
4.4.9 Zintuigen	121
4.4.10 Dementie	122
4.4.11 Kanker	123
4.5 Mortaliteit in de oudere bevolking	124
4.6 Wat kan men doen om lang gezond te blijven?	124
Referenties	126

Hoofdstuk 5

Het beleid: voorzieningen voor oudere volwassenen 131

Christel Geerts & Jan Van Velthoven

5.1	Inleiding	132
5.2	Principes en uitdagingen van het oudere volwassenenbeleid	134
5.3	De voorzieningen	135
5.3.1	De vitale oudere volwassenen als uitgangspunt	136
5.3.2	De minder vitale oudere volwassenen als uitgangspunt	141
5.3.3	De fragiele en kwetsbare oudere volwassenen als uitgangspunt	152
5.4	Een preventief gezondheidsbeleid: een caleidoscoop van preventieve ondersteunende diensten	160
5.4.1	Inleiding	160
5.4.2	Bevolkingsonderzoeken	161
5.4.3	Enkele voorbeelden van preventief ondersteunende diensten	162
	Referenties	169

Hoofdstuk 6

Het beleid: de beleidsinstrumenten 173

Christel Geerts & Jan Van Velthoven

6.1	Inleiding	174
6.2	Beleidsinstrument 1: Een inclusief ouderenbeleid	175
6.3	Beleidsinstrument 2: Beleid met betrekking tot de informele zorg	179
6.4	Beleidsinstrument 3: Programmatiebeleid	182
6.4.1	Inleiding	182
6.4.2	Concrete programmatie van de voorzieningen	183
6.5	Beleidsinstrument 4: Erkenningsbeleid	189
6.5.1	Algemene erkenningsnormen	189
6.5.2	Specifieke erkenningsnormen: enkele voorbeelden	191
6.6	Beleidsinstrument 5: Beleid met betrekking tot infrastructuur	193
6.7	Beleidsinstrument 6: Kwaliteitsbeleid	195
6.8	Beleidsinstrument 7: Medewerkersbeleid	198
6.8.1	Inleiding	198
6.8.2	Personeel in de zorgsector	199

Inhoud	9
6.8.3 Het eindloopbaandebat	204
6.9 Beleidsinstrument 8: Innovatiebeleid	208
6.10 Beleidsinstrument 9: Het financieringsbeleid	212
6.10.1 Het pensioen als beleidsinstrument	212
6.10.2 Financiële incentives voor de zorgvragende oudere volwassenen	214
6.10.3 Financiële incentives voor de voorzieningen	215
6.11 Beleidsinstrument 10: het zorgorganisatieconcept	222
6.12 Beleidsinstrument 11: Inspectiebeleid	224
Referenties	225
Tot slot	231
Christel Geerts	
Over de auteurs	235